

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Tuza Péter ügyvé) által képviselt **I.r.**, a dr. Kolláth György és dr. Menkó Veronika ügyvédek által képviselt **II.**, a dr. Tuza Péter ügyvéd által képviselt **III.r.** és a dr. Kolláth György és dr. Menkó Veronika ügyvédek által képviselt **IV.r. felpereseknek** a dr. Lajkóné dr. Vigh Judit ügyvéd, valamint a dr. Farkas Gabriella ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **82.871.674 Ft és járulékai megfizetése** iránt a Jász-Nagykun Szolnok Megyei Bíróságnál 8.G.20.062/2007. szám alatt indult és a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.088/2010/13. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen az I. és a III.r. felperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem, valamint az alperes által benyújtott csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán 2011. május 31-én tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.088/2010/13. számú ítéletét - a felülvizsgálati, csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.r. felperest 301.000 (Háromszázegyezer) Ft, a II.r. felperest 559.000 (Ötszázötvenkilencezer) Ft felülvizsgálati részperköltségnek az alperes javára 15 nap alatt történő megfizetésére. Az ezt meghaladó költségeiket a felek maguk viselik.

Az alperes által le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint a perben nem álló, 2005.

szeptember 16-óta felszámolás alatt álló H Kft. 2004. április 16-án vállalkozási szerződést kötött az alperessel a j-i Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium épületeinek rekonstrukciós munkáira. A szerződést több alkalommal módosították, továbbá a kivitelezés során felmerült pótmunkákra két alkalommal további szerződéseket is kötöttek, amelyben az átalánydíjban meghatározott vállalkozói díjat összességében 862.450.266 Ft-ban határozták meg. A szerződések szerint a vállalkozónak egyrészt a gimnázium meglévő fő épületének és kazánházának rekonstrukcióját kellett elvégezni, másrészt egy új épületszárnyal kellett a létesítményt bővíteni.

A műszaki-ellenőri feladatokat az alperessel kötött megbízási szerződés alapján az N Kft. végezte. Az alperes 2004. július 12-én megbízási szerződést kötött az F Kft-vel is. A társaság feladatát képezte az egyes részteljesítések műszaki és minőségi, valamint pénzügyi vizsgálata, továbbá, hogy a létesítmény kivitelezése összhangban volt-e a szerződésekkel.

A felperesek a generálkivitelező a H Kft. alvállalkozói voltak. Az I.r. felperes építőanyagok szállítására kötött szerződést. A II.r. felperes főként kőműves és vasbeton szerelő, illetve ács munkákat végzett az építkezésen. A III.r. felperes a tornacsarnok acélszerkezetének gyártását, készre szerelését végezte, míg a IV.r. felperes festő-mázoló munkát végzett.

A generál kivitelező 2004. decemberében már nem, vagy csak kis részben fizette ki az alvállalkozók számláit, ezért a felperesek a munka abbahagyását, illetve a szállítás beszüntetését helyezték kilátásba.

2005. július 4-én a Megyei Közgyűlés elnöke T I a kivitelezés helyszínén járva akként nyilatkozott, hogy amennyiben az alvállalkozók folytatják a munkát, garantálja, hogy a számlájuk ki lesz egyenlítve. Ettől az időponttól kezdve a felperesek azért dolgoztak tovább, mert bíztak a közgyűlés elnökének ígéretében, abban, hogy hozzájutnak a követelésükhöz.

A generálkivitelező valamennyi felperessel engedményezési szerződést kötött annak érdekében, hogy ők közvetlenül megkaphassák a vállalkozói díjukat az alperestől. A generálkivitelező és az alperes 2005. augusztus 24-én a vállalkozási szerződést közös megegyezéssel megszüntették. Az erről készült okirat 7. pontjában akként rendelkeztek, hogy a 6.1 pontban meghatározott felmérés alapján a generálkivitelezőnek még járó vállalkozói díj a benyújtott és befogadott számla alapján oly módon kerül kifizetésre, hogy abból elsősorban az M Bank Rt. felé fennálló 30.000.000 Ft tartozást egyenlítik ki, majd az alvállalkozói díjak kerülnek kifizetésre. E szerződések alapján azonban a felperesek részére kifizetés nem történt.

Az I.r. felperes a keresetében 26.227.656 Ft, a II.r. felperes 13.912.998 Ft, a III.r. felperes 40.995.708 Ft és a IV.r. felperes 1.735.312 Ft és ennek 2005. szeptember 1-től járó késedelmi kamata

megfizetésére kérte az alperest kötelezni. A felperesek a keresetüket a Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdésében, valamint a 6. §-ában foglaltakra alapították.

Elsődleges keresetükben arra hivatkoztak, hogy az alperes az építkezés kezdetétől az engedményezési szerződések létrejöttéig nem ellenőrizte hatékonyan az építkezés készültségi fokát és előre kifizette a generálkivitelezőnek a még el nem végzett munkák ellenértékét is, ez volt az oka annak, hogy az engedményezett összegek kifizetésére már nem kerülhetett sor.

A Ptk. 6. §-ára alapított másodlagos kereseti kérelmüket azzal indokolták, hogy T I az alperes szervezeti képviselője tudott arról, miszerint a fővállalkozó az alvállalkozók számláit hónapokon keresztül nem egyenlítette ki, ugyanakkor határozott ígéretet tett arra vonatkozóan, hogy a munkálatok folytatása esetében a számláik kifizetésre kerülnek. Álláspontjuk szerint ez az ígéret a kivitelezés teljes időszakára vonatkozott, tehát a nyilatkozatot megelőzően keletkezett felperesi követelésekre is.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta a követelés jogalapját és annakösszecszerűségét is.

Az elsőfokon eljáró Jász-Nagykún Szabolcs Megyei Bíróság a 8.G.20.062/2007/63. számú ítéletében az alperest az I.r. felperes javára 5.054.157 Ft, a II.r. felperes javára 2.667.471 Ft, a III.r. felperes javára 7.902.134 Ft, a IV.r. felperes javára 340.955 Ft tőkében, ennek 2006. szeptember 1-től járó kamataiban és a perköltségekben marasztalta.

A Debreceni Ítéltábla a valamennyi peres fél fellebbezése folytán hozott Gf.IV.30.088/2010/13. számú ítéletében az alperest terhelő marasztalás összegét az I.r. felperes vonatkozásában 6.191.815 Ft-ra, a II.r. felperes vonatkozásában 8.485.000 Ft-ra, a IV.r. felperes vonatkozásában 1.735.312 Ft-ra felemelte, a III.r. felperes részére fizetendő összeget pedig 4.456.563 Ft-ra leszállította azzal, hogy az alperes a marasztalások összege után 2005. szeptember 1-től köteles késedelmi kamatot fizetni. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, azt csupán azzal egészítette ki, hogy 2005. július 4-e után T I határozott ígéretének időpontját követően az I.r. felperes 6.191.815 Ft értékben biztosított anyagot a perbeli kivitelezéshez, a II.r. felperes ezen időpontot követően 8.485.000 Ft, a III.r. felperes 4.456.563 Ft, a IV.r. felperes pedig 1.735.312 Ft értékű munkát végzett, amelynek ellenértékéhez nem jutottak hozzá. A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a keresetet idő előttinek tekinteni nem lehetett. Álláspontja szerint a generálkivitelező vezetőjével szemben indult büntető eljárás a jelen pernek nem előkérdése, ezért a per tárgyalásának felfüggesztésére sem talált kellő alapot.

Az ügy érdemét illetően a másodfokú bíróságnak az volt a jogi álláspontja, hogy az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdése alapján nem állapítható meg.

A Ptk. 6. §-ára alapított kártérítési igényt a másodfokú bíróság is alaposnak találta. A peradatok alapján egyértelműen megállapította, hogy az alperes közgyűlésének elnöke vette rá a felpereseket a munkálatok folytatására, annak kilátásba helyezésével, hogy az alvállalkozók díjának kiegyenlítéséről személyesen gondoskodni fog. Nevezett 2005. július 4-én tett nyilatkozatát követően az alvállalkozók tovább folytatták a munkát, illetőleg az I.r. felperes továbbra is szállította az építőanyagot annak érdekében, hogy a beruházás befejeződjön. Ez alapon azonban az alperesek csak a 2005. július 4-ét követően kifejtett tevékenységgel kapcsolatos díjra tarthatnak igényt. A felperesek 2005. július 4-ét követő munkavégzésével, illetőleg áruszállításával összefüggő kárának megállapításához az adatok rendelkezésre álltak, a másodfokú bíróság pedig a felperesek javára a 2005. július 4-ét követően elszenvedett teljes káruk megtérítését indokoltnak tartotta.

Alaposnak találta a kamatfizetés kezdő időpontja tekintetében a fellebbezést, a felemelt kereseti kérelmükben ugyanis a felperesek azt 2005. szeptember 1. napjában kérték meghatározni. A felperesek a szolgáltatásaikat 2005. július 4. és augusztus 24. között nyújtották, a kereseti követelés jogcíme kártérítés volt, ami a károsodás bekövetkezésekor nyomban esedékes, tehát 2005. szeptember 1. napjától megállapítható az az alperesi késedelem, amely a késedelmi kamat fizetési kötelezettséget megalapozza.

A jogerős ítélet ellen az I. és III.r. felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását, másodsorban mindkét fokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérték.

A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést a Ptk. 6. §-ában foglaltak megsértésében jelölték meg.

Előadták, miszerint K Sz, J I és N J tanúk a tárgyalásokon tett tanuvallomásukban akként nyilatkoztak, hogy T I az alperes szervezeti képviselője olyan nyilatkozatot tett, miszerint ha folytatják a munkát, megkapják a vállalkozói díjukat. H Z, D E, F I, K A és A J tanúk azt adták elő, hogy T I arról nyilatkozott, miszerint a felperesek engedményezési szerződés alapján az egyébként a generálkivitelezőnek járó pénzből jutnak hozzá az alvállalkozói díjukhoz. A bízattatás tehát nevezett részéről a még ki nem fizetett valamennyi alvállalkozói díjra vonatkozott. Ezzel szemben a másodfokú bíróság csak a T I 2005. július 4-i nyilatkozatát követően felmerült károk tekintetében állapította meg az alperes kártérítési felelősségét.

Az eljárás bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy az említett tanúvallomások nem pusztán a munkák folytatására bírta rá az alvállalkozókat, hanem engedményezési szerződés megkötésére is. Az engedményezési szerződés megkötése pedig értelemszerűen a teljesített valamennyi munka vállalkozói díjára vonatkozott, nem kizárólag a 2005. július 4-ét követően elvégzett munkák díjára. Az I.r. felperes szállítási szerződést kötött a generálkivitelezővel, a munkavégzéshez szükséges anyagok nagy részét az engedményezési szerződés megkötésekor már leszállította, tehát a díja már esedékessé vált. A III.r. felperes az engedményezési szerződés megkötésekor szintén teljesítette az alvállalkozói szerződés tetemes részét. Az engedményezési szerződés megkötésére és a munkák folytatására nem került volna sor, ha az alperes ígérete, kötelezettségvállalása csak az engedményezési szerződést követő munkák ellenértékére szolgált volna.

Állították, miszerint az alperesnek az engedményezési szerződés megkötésekor tudomása volt arról, hogy a generálkivitelező részére túlfizetés történt. T I tudott a túlszámlázásról, sőt ő utasította az N Kft-t bizonyos számlák igazolására. Az, hogy a körülmények ismeretében biztatta a felpereseket az engedményezési szerződések megkötésére, a biztatási kárt nemcsak a 2005. július 4-ét követően elvégzett munkákra, hanem az azt megelőző felperesi követelésekre is megállapíthatóvá tette.

Előadták, hogy az engedményezési szerződések alperes általi elfogadását senki sem vitatta, így az azokban foglalt követelések a szerződés aláírásával átszálltak a felperesekre. Nem lehetett ezért figyelembe venni az alperes és a fővállalkozó 2005. augusztus 24-én kelt vállalkozási szerződés megszüntetéséről szóló megállapodásának 7. pontjában foglaltakat. A fővállalkozó ugyanis már nem volt jogosult rendelkezni a korábban engedményezett követelésről, így a B Bank felé fennálló 30 millió Ft hiteltartozással a rendelkezésre álló pénzüsszeget csökkenteni nem lehetett.

Hivatkoztak arra, hogy az alperes képviseletében eljáró T I nyilatkozatai tartozás-átvállalásnak minősülnek. Tény, hogy erre korábban nem hivatkoztak, a perben azonban nem érvényesül a jogcímhez kötöttség, a bíróság a követelt összeget a kereseti kérelemtől eltérő jogcímen is megállapíthatja.

A felülvizsgálati értéket 56.492.276 Ft-ban határozták meg.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben az alperest az I. és III.r. felperesek javára történő marasztaló ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezését és e vonatkozásban az I. és III.r. felperesek keresetének teljes elutasítását kérte.

A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést maga is a Ptk. 6. §-ában foglaltak megsértésében jelölte meg. Előadta, hogy T I magatartása szándékos magatartásnak nem tekinthető, mivel nyilvánvalóan nem kívánt kárt okozni a felpereseknek, ezért a Ptk. 6. §-ának alkalmazása szóba sem kerülhetett.

Nevezett nem tehetett olyan ígéretet az alvállalkozók felé, hogy az alperes fizetést fog részükre teljesíteni, az alperesnek ugyanis a fővállalkozóval volt szerződéses kapcsolata.

Hivatkozott arra, hogy történt engedményezés a fővállalkozó részéről, erre a szerződésre viszont semmiféle ráhatása nem volt, így ezzel kapcsolatosan semmiféle felelősség nem terheli. Azt nem vitatta, hogy tett olyan kijelentést T I augusztus 24-én, miszerint az alvállalkozók meg fogják kapni a díjat, de akkor nem voltak ismeretei arról, hogy a fővállalkozónak már nem áll fenn jogszerű követelése az alperessel szemben.

Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az alperest a felperesek 2005. július 4-ét követően felmerült teljes kárának megfizetésére kötelezte.

Felülvizsgálati ellenkérelmében a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében a jogerős ítélet keresetet elutasító rendelkezéseinek hatályban tartását kérte. Előadta, hogy tartozás-átvállalásra a felperesek korábban nem tettek nyilatkozatot, ilyen vállalás Tokár István részéről nem történt.

.-.-.-.-.-.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül és azt a felhozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.

Az I. és III. r. felperesek felülvizsgálati kérelmükben nem vitatták, miszerint az alperest a Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdése alapján kártérítési felelősség nem terheli, ezért a felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az alperes a Ptk. 6. §-a alapján helyt állni tartozik-e az I. és III.r. felperesek elmaradt alvállalkozói díjának megfizetéséért; továbbá ha a kártérítési kötelezettsége fennáll valamennyi vagy csupán a 2005. július 4-e - az alperes képviselője ígéretének elhangzása - után végzett szállítások és alvállalkozói építési-szerelési munkák tekintetében terheli kárfizetési kötelezettség.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett a másodfokú bíróság jogi álláspontjával a vonatkozásban, hogy az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 6. §-a alapján fennáll. Biztatási kár megítélésének feltétele, hogy egy jogalany szándékos magatartása más jóhiszemű személyt alapos okkal olyan magatartásra indítson, amelyből őt önhibáján kívül károsodás éri.

Alaptalanul hivatkozott az alperes arra, hogy mivel a közgyűlés elnöke T I a kárt nem szándékosan okozta, az alperes biztatási kár fizetésére nem kötelezhető. A Ptk. 6. §-a nem a fél szándékos károkozásához fűzi a kárfelelősség jogkövetkezményét. A törvényben megfogalmazott „szándékos magatartás” nem a másik fél károsodásának

előidézésére irányuló magatartás. A perbeli esetben az alperes képviselőjének szándékos magatartása abban valósult meg, hogy személyében tett ígéretet az alperes képviselőjeként további munkavégzés esetén a felperesek alvállalkozói díjának rendezésére. Ez az ígéret nyilvánvalóan nem irányult a felperesek kárának előidézésére. A kijelentésével azonban okozójává vált annak, hogy a felpereseknek tovább növekedett a ki nem egyenlített alvállalkozói díja. A per adatai szerint T I ígérete nélkül 2005. július 4-ét követően a felperesek felhagytak volna a szállítással és az építkezéssel, nevezett nyilatkozata indította őket a munka és a szállítás folytatására. Nem sértett ezért jogszabályt a másodfokú bíróság azzal, hogy az alperes Ptk. 6. §-án alapuló kártérítési felelősségét megállapította.

Helytálló volt a másodfokú bíróság döntése a vonatkozásban is, hogy az alperest csak az ígéret elhangzása után elvégzett munkák, illetőleg szállítások után felmerült károk tekintetében terheli fizetési kötelezettség. Az alperes képviselőjének utaló magatartásával csak az ígéretet követően felmerült károk állnak okozati összefüggésben, a korábban végzett szállításokkal és munkálatokkal kapcsolatos fővállalkozót terhelő díj fizetési kötelezettség semmilyen módon nem függ össze az alperesi képviselő 2005. július 4-én tett ígéretével még akkor sem, ha ígérete az alvállalkozókat megillető korábban keletkezett követelések megfizetésére is vonatkozott, hiszen ezek a „károk” az alperesi nyilatkozattól függetlenül már bekövetkeztek.

A tanúk vallomása alapján megállapítható, hogy T I 2005. július 4-ét követően olyan nyilatkozatokat is tett, hogy az alvállalkozók kössenek a generálkivitelzővel engedményezési szerződést, mert ily módon hozzájuthatnak követelésükhöz. Ugyanakkor ez a kijelentés nem alapozza meg a jogerős ítéletben már megítélt, a 2005. július 4-ét követően keletkezett károkon túlmenően az alperes biztatási kár felelősségét, figyelemmel arra, hogy az engedményezési szerződés megkötésével az I. és III.r. felperest kár nem érte, legalább is ilyen tényelőadást nem tettek, az engedményezési szerződés megkötésével járó esetleges költségigényüket nem érvényesítették. Az engedményezési szerződések megkötésére ösztönző nyilatkozatok a 2005. július 4-én tett ígéret végrehajtásának módjára vonatkoztak.

Jogsértés nélkül kötelezte a másodfokú bíróság az alperest a 2005. július 4-ét követően felmerült valamennyi kár megtérítésére. A Ptk. 6. §-a szerint a bíróság a kár egészben, vagy részben való megfizetésére kötelezheti a utaló magatartást tanúsító személyt. Az alperes semmilyen indokot nem hozott fel a kár mérséklése mellett, és a Legfelsőbb Bíróság a perben eljáró másodfokú bírósággal egyezően nem látott olyan körülményt fenn forogni, amely csupán a kár részbeni megítélését indokolta volna.

A felülvizsgálati kérelmükben az I. és III. r. felperesek arra is hivatkoztak, hogy az alperes képviselőjében eljáró T I a fővállalkozó díjtartozását átvállalta, ezért az alperes e jogcímen is köteles helytállni a kiegyenlített tartozásokért.

Az I. és III.r. felperesek maguk is elismerték, hogy a tartozás átvállalására korábban nem hivatkoztak, keresetük jogalapjaként a Ptk. 332. §-át nem jelölték meg. A Ptk. 332, §-ára történt hivatkozás a kereset tényalapjának és egyben jogalapjának megváltoztatását is jelenti. A felülvizsgálati eljárásban olyan tény, körülmény, vagy jogi álláspont, ami nem volt tárgya a korábbi eljárásoknak nem hozható fel.

A kifejtettékre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.088/2010/13. számú ítéletét a Pp. 275. §-ának /3/ bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Az I. és a III.r. felperesek, valamint az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme is sikertelen volt, ezért a Legfelsőbb Bíróság a perköltség tekintetében a Pp. 81. §-ának /1/ bekezdése szerint határozott.

A 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-a /2/ bekezdésének a) és b) pontja, valamint /5/ bekezdése szerint a felperesek által fizetendő felülvizsgálati perköltség összege 1.180.000 Ft, az alperest terhelő perköltség összege 320.000 Ft, így a felperesek által az alperesnek fizetendő felülvizsgálati részperköltség 860.000 Ft. Az 56.574.986 Ft felülvizsgálati értéket figyelembe véve az I.r. felperes pervesztessége 35 %, a III.r. felperes pervesztessége 65 %, így a 860.000 Ft-ból az I.r. felperes 301.000 Ft-ot, a III.r. felperes 559.000 Ft-ot köteles az alperesnek megfizetni.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az 1990. XCIII. törvény 74. §-ának /3/ bekezdése alapján alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2011. május 31.

.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke
öngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.előadó-bíró
Dr.Lőrincz Györgyné sk.bíró

